

اطلس
تهران
قدیم

ATLAS OF OLD TEHRAN

BY REZA SHIRAZIAN

ATLAS OF OLD TEHRAN

BY REZA SHIRAZIAN

با مشارکت

سازمان جغرافیایی

سازمان نقشه برداری کشور

وزارت راه و شهرسازی

شهرداری تهران

شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران

سپاس از : محمدسعید ایزدی (معاون وزیر راه و شهرسازی)، علیرضا آزموده اردلان (رییس سازمان نقشه برداری کشور)، عیسی علیزاده (مدیرعامل سازمان زیباسازی شهر تهران)، علی اصغر قائمی (مدیرعامل سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران)، علیرضا مختارپور (دبیرکل نهاد کتابخانه های عمومی کشور)، مهدی مدیری (رییس سازمان جغرافیایی کشور)

با حمایت

مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
مرکز پژوهش های ایرانی و اسلامی

اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی تهران
خانه تهران پژوهان

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران

مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران

شرکت مهندسی سومه
واحد تهران پژوهی

شرکت چاپ دایره سفید

سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

سپاس از : ابوذرا ابراهیمی (رییس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی)، طهمز احمدپور (مدیرعامل سازمان فنی و مهندسی شهر تهران)، سید محمود دعایی (مدیر موسسه اطلاعات)، فرزاد رستمی فر (مدیرعامل شرکت سومه)، سیدرضا صالحی امیری (رییس سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران)، مهرشاد کاظمی (رییس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان تهران)، سید محمد معالج (مدیرعامل شرکت چاپ دایره سفید)، سید محمد کاظم موسوی بجنوردی (رییس مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی)، بابک نگاهداری (رییس مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران)

سرشناسنامه : شیرازیان، رضا، ۱۳۵۴ -

عنوان و نام پدیدآور : اطلس تهران قدیم ؛

پژوهش و نگارش: شیرازیان، رضا

مشخصات نشر : تهران: دستان، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری : ۳۹۲ ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه

(بخشی رنگی)، جدول: ۲۴×۳۴ س م.

شابک : ۳ - ۰۴۷ - ۰۲۹۷ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

موضوع : تهران -- نقشه ها

موضوع : ایران -- تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ ق.

موضوع : ایران -- تاریخ -- پهلوی، ۱۳۰۴ - ۱۳۵۷ ش.

موضوع : تهران -- جغرافیای تاریخی -- نقشه ها

رده بندی کنگره : ۱۳۹۴ الف ۹ ش / ۲۲۲۲ / ۲۲۵۹ G

رده بندی دیویی : ۹۱۲/۵۵۱۲۲۲

شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۹۰۲۰۷

اطلس تهران قدیم

پژوهش و نگارش : رضا شیرازیان

با مقدمه : سیروس علایی

انتشارات دستان

فهرست اعلام : فاطمه کیهان

طرح جلد و نمایه ها : بابک عاطفی

ویرایش : عباس تارانتاش

صفحه آرایی : رضا شیرازیان

چاپ اول : ۱۳۹۴

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

چاپ : شرکت چاپ دایره سفید

لیتوگرافی : نگارین پرتو

صحافی : حقیقت

تلفن پخش : ۸۸۸۹۱۲۰۲

نظرات و پیشنهادات : r_shirazian@yahoo.com

شابک : ۳ - ۰۴۷ - ۰۲۹۷ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 600 - 297 - 047 - 3

الگوی حفاظت پیشگیرانه

۹۴۱۱ - ۱۵ - ۰۲

کتاب راهنما

حق چاپ و نشر این کتاب متعلق به نگارنده است.

با مشارکت اسنادی

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی * سازمان اسناد و کتابخانه ملی * موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران * سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران * کتابخانه مرکزی مرکز اسناد و تأمین منابع علمی دانشگاه تهران * آلبوم‌خانه و مرکز اسناد خطی کاخ گلستان * مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه * سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح * سازمان نقشه‌برداری کشور * موزه هنرهای دینی امام علی (ع) * شرکت هود (سهامی خاص) * موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب * موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی * انتشارات دنیای جغرافیایی سحاب * شرکت جغرافیایی و کارتوگرافی ایران * مرکز اسناد سازمان میراث فرهنگی کشور * مرکز اسناد انقلاب اسلامی * قطب علمی طراحی شهری در بافت‌های تاریخی دانشگاه شهید بهشتی * دانشکده فنی نقشه‌برداری سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح * موسسه اطلاعات *

American Geographical Society Library, The University of Wisconsin - Milwaukee libraries * ETH-Bibliothek of ETH Zurich

همکاران

سیروس محسنین (مشاور)، محمدمبین اسلامی (گردآوری اطلاعات)، آزاده معالج (مجری چاپ و تولید)
جونکو تانیگوچی (خلاصه انگلیسی)، مریم میرزایی، فرشید حیدری (گردآوری اطلاعات)

سپاسگزاری

در مراحل مختلف تهیه و تولید این اطلس، افراد بسیاری به صورت مستقیم تأثیرگذار بوده‌اند. چنانچه راهنمایی، کمک، حمایت و تلاش این اشخاص نمی‌بود بی‌تردید این اثر امکان توفیق نمی‌یافت. سپاس بی‌دریغ خود و بهره‌برداران «اطلس تهران قدیم» را تقدیم این اشخاص می‌کنم:

سیروس علایی / احمد فرهادی پور، سعید احمدخان بیگی (سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران) / رضا فراستی، حسین کلاته (موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران) / علی شاه حسینی، حمید بحیرایی، سید ایرج باقرزاده، احمد بروغنی، حمیدرضا خسروی، علی محمدی (سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح) / ملیحه مهدی‌آبادی (مرکز اسناد سازمان میراث فرهنگی) / مژگان طریقی (عکاسخانه شهر) / حمیدرضا جلالی، مژگان طریقی، محسن مسعودشاهی، یوسف ملک محمدی (موزه هنرهای دینی امام علی (ع)) / غلامرضا امیرخانی، احترام کیانمهر، مرجان علیزاده، هما قاضی، فریماه باقری (مرکز اسناد و کتابخانه ملی) / مسعود شفیع جافی، مرتضی صحرانورد، حمیدرضا آزادی، محمد احمدی، محمدعلی واحدی، سعید کویانی مهر، رضا دروگر (سازمان نقشه‌برداری کشور) / محمدجعفر استکی (شرکت رایان ابزار امین) / مرتضی دامن‌پاک، بهزاد خاکپور، حسین حمیدی‌نیا، ربابه قدیری، کمال روزبھانی، مژده محمدی (مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه) / عادل درخشانی، جهانگیر ادیب (شرکت جغرافیایی و کارتوگرافی ایران) / علی همدانی، حمید متقی (مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی) / جهانگیر سپهر بند (کارتوگراف بازنشسته سازمان جغرافیایی) / سعید بختیاری (انتشارات گیتاشناسی) / منصور شیرانی (کارشناس ارشد معماری) / محمدرضا سحاب (موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب) / بهمن سلطان احمدی (کارشناس ارشد معماری اسلامی) / افسانه گشتیر (جلیل زاده) / احمد مظفرمقام (کتابخانه مجلس) / سوسن اصیلی، عباس توکلی جلودار (کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران) / رضا شکوری، فرامرز فرخی، فاطمه انصاری، محمدرضا رضایی، حسین ابراهیمی نایینی، سعید عبدالوند (سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران) / فرهاد تهرانی، علی غفاری (قطب علمی طراحی شهری در بافت‌های تاریخی دانشگاه شهید بهشتی) / حمید یزدانپرست، بهروز طیرانی، زهره فرھانی (روزنامه اطلاعات) / سعید کلاویه (کارشناس ارشد مرمت) / جلال صفری (دانشکده فنی نقشه‌برداری سازمان جغرافیایی) / جبار آوج، هِلن اسدیان، نسرین خلیلی، اکرم علی‌بابایی، سودابه کاردل (کاخ گلستان) / غلامرضا سحاب، نیما سحاب (دنیای جغرافیای سحاب) / مهدی قربانی، سیروس آذرین شال، سلیمان کاظم پور (شرکت چاپ دایره سفید) / عباس تارانتاش، فاطمه کیهان، خدیجه شاهسون (انتشارات دستان) / اشکان رضوانی نراقی (دانشجوی دکتری مطالعات شهری) / ابراهیم ابوعلی‌زاده (دانشجوی دکتری فیزیک) / محمدعلی تمبری (مرکز اسناد انقلاب اسلامی) / اصغر علمی (انتشارات سخن) / عارف ژان شارل پاسکال (اعتصامی) / احمدرضا دالوند / مهدی عالی‌زاده (گروه طراحی آرت سنتر)، محمد الهیاری، علی رضانی، زهرا خلج، مجید خدابخش، محمد مبینی (نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور)، علی نیکنام، اکرم نادری (اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان تهران) / رجبعلی خسروآبادی، سپیده سیروس‌نیا (اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان تهران) / محمد شکرچی‌زاده، ناصر بنیادی، غزال راهب (مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی) / قهرمان سلیمانی، عاطفه نوری (سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی) / کمیل قیدرلو، سبھان یحیایی (مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران) / حمیدرضا شیخ انصاری، حمیدرضا سپهری، فریبا فرزام، ابراهیم کلهر، مریم مرادی (شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران) / غلامرضا دیرمینا (نگارین پرتو) / هادی محبوبی (صحافی حقیقت).

تصویر ۱: تصویر ماهواره‌ای شهر تهران و اطراف.
۱۳۹۳ ش. مآخذ تصویر: Geoye
محدوده‌ای که با خط قرمز مشخص شده محدوده
حصاری است که شاه طهماسب اول صفوی (۹۱۹-
۹۸۴ ق.) در ۹۶۱ قمری فرمان ساخت آن را به دور تهران
صادر کرد.
این محدوده تا سیل سال ۱۲۸۴ ق. همچنان مرز تهران
بود. پس از این سیل ناصرالدین شاه قاجار (سلطنت:
۱۲۶۴-۱۳۱۳ ق.) تصمیم به توسعه تهران و ایجاد
خندق جدیدی (خط زرد) به دور آن گرفت که ساخت
آن از ۱۲۸۵ تا ۱۲۸۸ ق. به طول انجامید.

فهرست
اسناد
مشروح

سال ۱۲۴۱ ق. ۱۸

سال ۱۲۶۸ ق. ۲۴

سال ۱۲۶۸ ق. ۲۹

سال ۱۲۷۴ ق. ۳۵

سال ۱۲۷۵ ق. ۳۹

سال ۱۳۰۸ ق. ۵۹

سال ۱۳۰۹ ق. ۶۴

سال ۱۳۱۶ ق. ۱۲۴

سال ۱۳۲۸ ق. ۱۳۱

سال ۱۲۹۳ ش. ۱۳۴

سال ۱۳۰۱ ش. ۱۳۸

اسناد جغرافیایی تهران در دوران قاجار

در این بخش ۱۴ سند جغرافیایی تهران از ۱۲۴۱ ق. / ۱۸۲۶ م. تا ۱۳۴۱ ق. / ۱۹۲۳ م. معرفی شده‌اند که از آن بین ۱۱ سند بصورت مشروح و با فهرست کامل مندرجات ارائه شده است.

آگوست کارل کرشیش

(۱۸۱۴ - ۱۸۸۶ م.)

نگارنده افسانه گیشتر (جلیل زاده)

او با تأسیس توپخانه جدید زرادخانه شدرنی را پایه گذاری کرد. یکی دیگر از خدمات کرشیش تعیین ارتفاع کره همانند (۶,۳۲۲ متر) از راه علم مثلثات و فشارسنج بود. و بنا به گفته اعتمادالسلطنه «مسیر کرشیش نساوی معلم توپخانه قدری از روی کاغذ امتحانات عکاسی نمود».

یکی از مهمترین خدمات کرشیش نقشه برداری و ترسیم نقشه شهر تهران (ص ۳۹) و مکان نگاری اطراف تهران (ص ۳۵) است. هر دو نقشه در ۸-۱۸۵۷ یا کمک شاگردانش ترسیم شده است. نقشه شهر تهران به مقیاس ۱:۲۰,۷۰۰ ترسیم شده است. برای برداشت محلات و خانه های تهران ناصرالدین شاه فرمان مخصوصی صادر کرد. او و شاگردانش به مدت ۸ ماه کار کردند و برای انجام کار خود به خصوص از فصل تابستان استفاده کردند. زمانی که شاه و اطرافش و بسیاری از ساکنان تهران در اردوگاه تابستانی پسر می بردند. ساکنان تهران در آن زمان به ۶۰ تا ۱۰۰ هزار نفر تخمین زده شد. نقشه تهران بعد از اتمام در ایران به چاپ سنگی رسید. نقشه دوم که به مکان نگاری اطراف تهران اختصاص داده شده بود به صورت نسخه اصلی توسط کرشیش به اتریش آورده شد و سال ها بعد توسط یاکوب ادوارد پرلاک (۱۸۱۸-۱۸۹۱ م.) معلم پزشکی دارالفنون به چاپ رسید.

آگوست کرشیش بعد از ۸ سال اقامت و کار در ایران در بهار ۱۸۵۹ م. به همراه همسر و دخترش یارنارا که در تهران متولد شده بود دوباره به امپراطوری اتریش بازگشت و به ارتش پیوست. بعد از مدت کوتاهی خود را بازنشسته کرد و با خانواده اش به شهر خروودیم (Chrudim) در جنوب بوهم (Böhmen) نقل مکان کرد. کرشیش در ۱۸۶۵ م. در سوزه شهر محل اقامتش نمایندگانی از سکه های ایران و یونان و ایشیایی که از ایران یا خود برده بود برگزار کرد و خاطرات خود را تحت عنوان «تصاویری از ایران» (Bilder aus Persian) به زبان آلمانی و چک نوشت ولی از آنجا که ناشی برای انتشار آن پیدا نکرد، سرنوشت این نسخه خطی تا به امروز نامعلوم مانده است. بخش هایی از این خاطرات در مجلات مختلف آن زمان به چاپ رسیده است. آگوست کارل کرشیش در ۱۹ ژانویه ۱۸۸۶ میلادی از دنیا رفت و در قبرستان همان شهر به خاک سپرده شد.

تصویر ۲۲: اینتاده عبدالعظیم امینی مستشار در کار آگوست کارل کرشیش. منبع تصویر: مجله ایادی، شماره ۱۹، مصاحبه با پرویز کیهان

افسر اتریشی آگوست کارل کرشیش (August Karl Krziz) ۱۲ می ۱۸۱۴ در شهر تابلور (Tabor) امپراطوری اتریش، شهری در جمهوری چک فعلی زاده شد. در تابستان ۱۸۵۱ م. پس از عقد قرارداد با دولت ایران از سمت خود به عنوان افسر پیاده ارتش اتریش استعفا داد و همراه همسرش به ایران سفر کرد. او و دیگر همراهانش در تاریخ ۲۴ نوامبر ۱۸۵۱ م. به تهران وارد شدند و بعد از مدت کوتاهی کار تدریس در دارالفنون را شروع کردند. کرشیش معلم توپخانه، ریاضیات و تاریخ نظامی بود. او با کمک مترجم خود میرزا زکی مازندرانی علی آبادی (از محصلین اعزلی به فرانسه در ۱۲۶۰ ق.)، کتاب هایی را به فارسی برای تدریس تنظیم کرد. از جمله: فیزیک نساوی، میزان الحساب، رساله علم مشق توپ، علم مساحت، علم جبر الثقل، علم توپخانه و علم حکمت طبیعی. کرشیش در طول اقامت خود و فعالیتش در دارالفنون نوآوری های زیادی انجام داد. او برای اولین بار آتشکاری یا دانش مواد آتش زا (Pyrotechnics) را به شاگردانش آموخت و همچنین کاغذ اقلت ناصرالدین شاه را با مشعل های متحرکی که با گاز و نفت کار می کردند روشن کرد. او اولین مسم تلگراف را بین قصر ناصرالدین شاه و اقلتگاه او در اطراف تهران کشید و برای این ابتکار از شاه نشان شیر و خورشید دریافت کرد و لقب سرتیپی به او اهدا شد. لقبی که کرشیش تا آخرین روز زندگی با خود به بدک کشید.

تصویر ۲۵: عیقلی میرزا امیرنظام السلطنه (۱۲۳۴-۱۲۹۸ ق.)

پسر پنجاه و چهارم فتحعلیشاه و عموی محمدشاه، رئیس مدرسه دارالفنون، اولین وزیر علوم، وزیر صنایع و تجارت، ریاست تلگرافخانه، ریاست اداره انطباعات، مدیر دارالتالیفات دولتی. وی خدمات ارزنده ای برای گسترش فرهنگ، حمایت از دانشمندان، روشن کردن اندیشه ها و افکار بسوی علوم جدید انجام داد.

برگرفته از دفتره المعارف بزرگ اسلامی، جلد ۹، صفحات ۳۵۰-۳۵۵
امیرنظام السلطنه، نویسنده: سیدعلی آل داوود

زمینهای چال و پست، علامت باغهای شهر است، علامت زمینهای بایر، علامت خرابیهای شهر، ۲۰۰ باب حمام های شهر سرای متصل به خانه ها، ۱۳۰ باب مساجد آنچه در نقشه ساخته و ساخته.

[پایین سمت راست نقشه:]

علامت المیزاده، علامت مساجد، علامت مدرسه، علامت تکلیا، علامت میدان، علامت قراولخانه، علامت کاروانسرا، علامت قبرستان، علامت پنجبال.

[علامت جهات، بالا سمت راست نقشه:]

مشرق، مختلطی (نشان دهنده شمال مختلطی)، قبه، مغرب.

[مقیاس نقشه، پایین و مرکز نقشه:]

مقیاس هر ایلهلی یکصد قدم است.

محدوده حصار پیرامون شهر	محدوده فعلی
ضلع شمالی حصار	بخش شرقی آن خیابان امیرکبیر و بخش غربی آن بخشی از خیابان امام خمینی
ضلع شرقی حصار	خیابان ری حدفاصل میدان قیام تا سه راه امین حضور
ضلع جنوبی حصار	بخش شرقی آن خیابان مولوی حدفاصل میدان محمدیه (میدان دروازه محمدیه) و چهارراه مولوی
ضلع غربی حصار	بخشی از آن خیابان وحدت اسلامی (میدان وحدت اسلامی همان دروازه قزوین)

تصویر ۲۶: تقسیم بندی محلات بر روی نقشه کرشیش ۱۲۷۵ هجری.

فهرست اماکن و آثار مشخص شده بر روی نقشه

۱۳۰۹ ه.ق. / ۱۳۷۰ ه.ش. / ۱۸۹۱ م.

در محدوده محله بازار

ر	محل اصلی	محل روی نقشه	حدود فعلی
۱	محله بازار	جنوب محله لک، غرب محله چله میدان، شرق محله سنگلج شمال تلخ محله بازار	-

ر	دروازه‌ها	محل روی نقشه	م. فعلی
-	-	-	-

ر	محلات فرعی	محل روی نقشه	م. فعلی
۲	پانچار	محله بازار غرب محله، شمال محله خلیجها، جنوب تکیه منوچهرخل	-
۳	محله خلیجها	محله بازار مرز محله سنگلج جنوب محله چله حصار شرق محله کتبیجا	-
۴	محله کوچه غریبان	محله بازار جنوب رانسه اصلی بازار	-
۵	ملک آباد	محله بازار شرق سید نصرالدین	-

ر	میدان‌ها	محل روی نقشه	م. فعلی
۶	سبزی میدان	محله بازار شمال بازار ارسیدوزخه جنوب خیابان چه خه	سبزه میدان

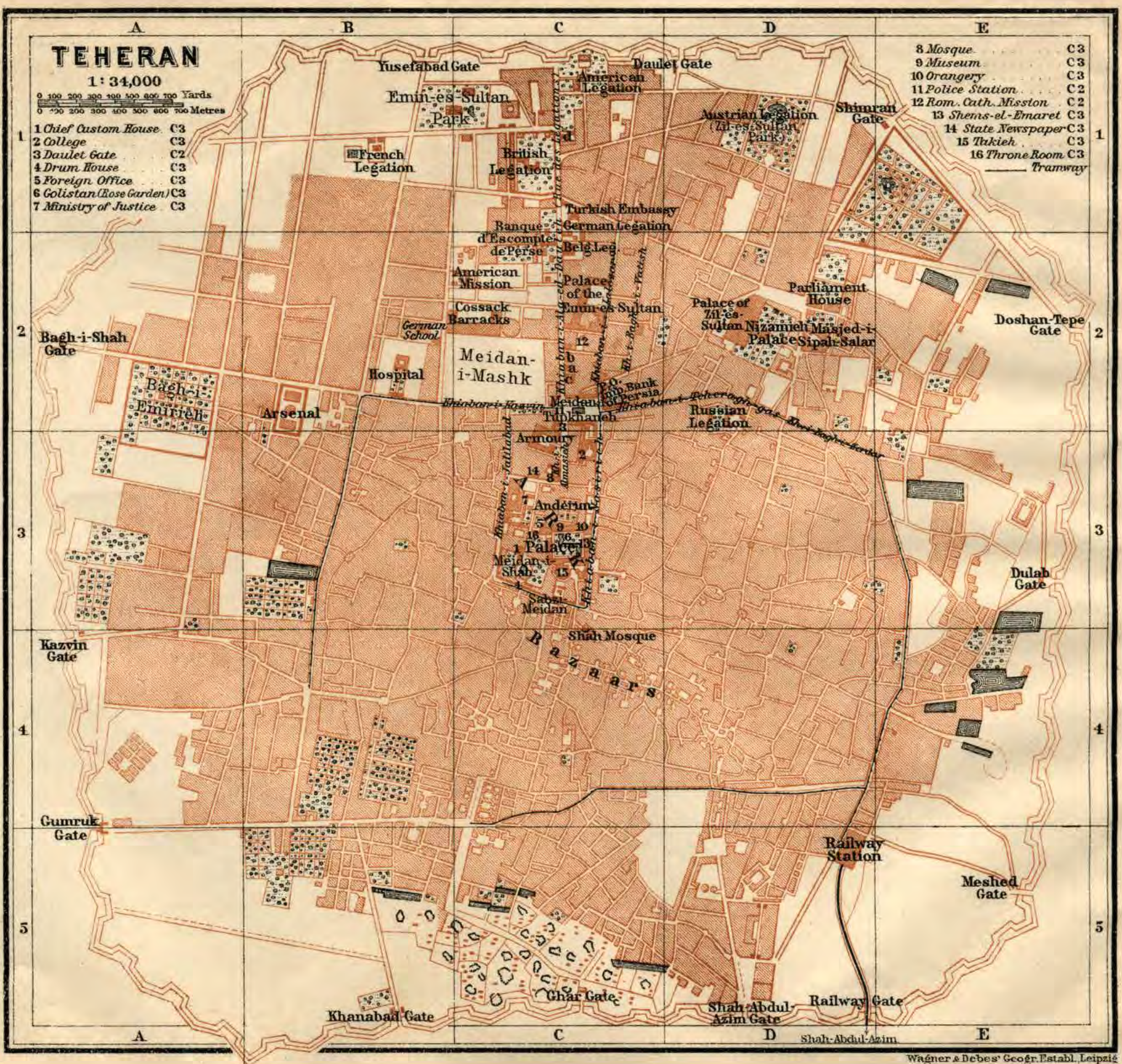
ر	خیابان، کوچه، بازار	محل روی نقشه	م. فعلی
۷	بازار ؟ قروتی	محله بازار جنوب شرق خیابان چه خه شمال بازار توتونفرشها	۷
۸	بازار آتکگرها	محله بازار غرب کوچه نیشه کرخه جنوب کوچه مسجد جامع	بازار آتکگرها
۹	بازار ارسیدوزخا	بازار جنوب سبزی میدان	بازار کتبیجا (آرسی دوزخا)
۱۰	بازار امیر	بازار جنوب بازار مسجد شاه شرق سرای امیر	بازار رید
۱۱	بازار نونین فروشها	بازار شرق سبزی میدان	۷
۱۲	بازار راسته مسجد شاه	بازار غرب مسجد شاه	بازار بزرگ (بازار بزرگها)
۱۳	بازار زرگرها	بازار شمال غرب مسجد شاه غرب مدرسه صدر	بازار زرگرها
۱۴	بازار سراجها	بازار صلح غرب رانسه مسجد شاه، مقابل در مسجد شاه	۷
۱۵	بازار سقا فروشها	محله بازار شرق بازار ارسیدوزخا	امین لنگک
۱۶	بازار علاقه بندها (۱)	بازار جنوب بازار کانه دوزخه غرب سرای امیر	بازار کتبیجا
۱۷	بازار علاقه بندها (۲)	بازار جنوب امامزاده زید شمال سرای امیر	بازار سیاهها
۱۸	بازار کلاهدوزها	محله بازار جنوب سبزه میدان، جنوب بازار ارسیدوزخا	بازار کتبیجا (آرسی دوزخا)
۱۹	بازارچه بین الحرمین	محله بازار حد فصل مسجد جامع و مسجد شاه	بازار بین الحرمین
۲۰	بازارچه حاجی قاسم	محله بازار جنوب گذار عباس آباد شمال کوچه آقا میر محمد علی	رضایی
۲۱	بازارچه صندوق دار	محله بازار جنوب غرب لک غرب سبزی میدان شرق گذار گلبدک	خیابان ۱۵ سرد
۲۲	بازارچه کنار خندق	محله بازار خیابان تاصریه، جنوب جلوزن شمال سلمه	جنوب خیابان ناصر خسرو
۲۳	چهار سوق بزرگ	محله بازار جنوب مسجد جامع	چهارسوق بزرگ
۲۴	چهارسوق کوچک	محله بازار جنوب مسجد شاه، تقاطع بازار رانسه مسجد شاه و رانسه اصلی بازار	چهارسوق کوچک
۲۵	خیابان چه خانه	محله بازار صلح جنوبی لک، شمال سبزی میدان	خیابان ۱۵ سرد
۲۶	راسته بازار	محله بازار مرز جنوبی ۱ محله چله میدان، شمال دروازه شاهزاده عبدالعظیم	بازار حصری
۲۷	کوچه آقا سید ابوالقاسم	محله بازار جنوب ملک آباد غرب کوچه عباس آباد	حمام قبله

ر	خیابان، کوچه، بازار	محل روی نقشه	م. فعلی
۲۸	کوچه آقا شیخ علی	محله بازار شرق مسجد شاه، شرق مدوه اصقیه	کتبخ علی
۲۹	کوچه آقا میر محمدعلی	محله بازار جنوب محله، جنوب بازارچه حاجی قاسم	مهر - گذر
۳۰	کوچه ابراهیم بیک	محله بازار جنوب امامزاده سید نصرالدین	غ-حماممقال سینصرالدین
۳۱	کوچه آرامنه	محله بازار جنوب شرق محله کوچه غریبل، غرب رانسه بازار دروازه شاهزاده عبدالعظیم	کتبخه موسوی (آرامنه)
۳۲	کوچه امین الدوله	بازار، غرب میدان گلپوشها جنوب خه امین خلوت	معاون گنوه
۳۳	کوچه پشت کاروانسرا	محله بازار جنوب غرب محله، شرق غ (دروازه تو) علاقهها	چراغ برز
۳۴	کوچه پشت هفت تن	محله بازار غرب محله کوچه غریبل، شرق کوچه مرحوم حاجی ملاعلی	هفت تن
۳۵	کوچه تکیه زنبورکخانه	محله بازار محله کوچه غریبل، جنوب محله، غرب کوچه لمانه شرق گذار باغ ایلیچی	بازارچه گذارکتی
۳۶	کوچه تکیه متوجه رخان	محله بازار جنوب غرب سبزی میدان	متوجه رخانی
۳۷	کوچه چال	محله بازار ملک آباد شرق کوچه میرزا زکی مستوفی	مظفرآبادی
۳۸	کوچه حاجی نفی کور	بازار محله کوچه غریبل، جنوب غرب کد تکیه زنبورکخانه	سید آقا
۳۹	کوچه حاجی حسن مهر	بازار شمال گذار لوطی صالح، جنوب کد حمام چال	مغرویان
۴۰	کوچه حاجی صفرعلی	بازار محله کوچه غریبل، غرب کوچه تکیه زنبورکخانه	رضا لکتی
۴۱	کوچه حاجی محمدحسین ؟	محله بازار جنوب سرای امیر، شمال کوچه چال	کتبیجا
۴۲	کوچه حاجی میرزا حسین ممیز	محله بازار شرق محله کوچه غریبل شمال کوچه تکیه زنبورکخانه	صالح لغی
۴۳	کوچه حاجی میرزا زمانخان	محله بازار محله کوچه غریبل، غرب کوچه حاجی میرزا حسین ممیز	حاج رحمان خلی
۴۴	کوچه حمام باغ	محله بازار شمال شرق امامزاده سید نصرالدین	ستری
۴۵	کوچه حمام چال	محله بازار شرق بازار امیر، شمال گذار لوطی صالح	حمام چال
۴۶	کوچه خازن الملک	محله بازار جنوب غرب سبزی میدان	سید ولی
۴۷	کوچه سر قنات آباد	محله بازار حد جنوب غربی محله	موکوی، کتبخه عظیم
۴۸	کوچه عباس آباد	محله بازار جنوب ملک آباد غرب گذار عباس آباد	حمام کتگر
۴۹	کوچه علیمحمدخان سرتیپ	محله بازار شمال محله کوچه غریبل، غرب کوچه حاجی میرزا حسن ممیز	مطوبی
۵۰	کوچه قزاقستانی	بازار شرق محله خلیجها جنوب غربی امامزاده سید ولی	قزاقستانی
۵۱	کوچه قیلخانه	بازار جنوب شرق ملک آباد شمال گذار باغ ایلیچی	زنبورکچی
۵۲	کوچه کاظمخان	بازار محله کوچه غریبل، جنوب کوچه تکیه زنبورکخانه	سید لغی
۵۳	کوچه کدخدا	بازار جنوب غرب محله غریبل، جنوب شرق عباس آباد	کدخدا
۵۴	کوچه کلک سازها	بازار محله کوچه غریبل، جنوب کوچه تکیه زنبورکخانه	ولند
۵۵	کوچه گود زنبورکخانه (۱)	بازار محله کوچه غریبل، جنوب کوچه تکیه زنبورکخانه	زنبورکخانه
۵۶	کوچه گود زنبورکخانه (۲)	بازار مرز محله سنگلج، شرق محله دروازه تو	محمیه
۵۷	کوچه مرحوم حاجی ملاعلی	بازار غرب محله کوچه غریبل، شرق گذار لوطی صالح	هفت تن
۵۸	کوچه معین التاجر	بازار جنوب شرق محله خلیجها شمال امامزاده سید نصرالدین	انفال
۵۹	کوچه ملا محمدنفی کاشی	بازار غرب محله کوچه غریبل، غرب کوچه مرحوم حاجی ملاعلی، مقابل هفت تن	سرسوی
۶۰	کوچه میرزا ربیع مستوفی	بازار شرق بازار امیر، جنوب سرای علاقهها	علی گادی
۶۱	کوچه میرزا زکی مستوفی	بازار ملک آباد شمال تکیه ملک آباد	ویبر
۶۲	کوچه میرزا زینل	بازار جنوب ملک آباد، غرب گذار عباس آباد	کربلایی

ر	خیابان، کوچه، بازار	محل روی نقشه	م. فعلی
۶۳	گذار باغ ایلیچی	بازار جنوب محله، غرب تکیه زنبورکخانه شرق گذار عباس آباد	مهموی
۶۴	گذار سرپولک	بازار جنوب کوچه یهوییجا	کتبخه مغزی
۶۵	گذار عباس آباد	بازار شرق ملک آباد	بازار عباس آباد، رضایی
۶۶	گذار لوطی صالح	بازار غرب محله کوچه غریبل، امتداد کوچه حمام چال	حمام چال
۶۷	نامشخص (?)	بازار جنوب بازار علاقه بندها، شمال سرای امیر	بازار سیاهها

ر	سایر اماکن	محل روی نقشه
۶۸	آب انبار امین الدوله	بازار شرق محله کوچه غریبل، شرق کوچه حاجی میرزا حسین ممیز
۶۹	امامزاده زید	بازار شمال بازار علاقه بندها، شرق بازار کانه دوزخا
۷۰	امامزاده سید ولی	بازار، جنوب سبزی میدان، غرب بازار کانه دوزخا
۷۱	امین لشکر	بازار جنوب غربی باغ مروی
۷۲	باغ زنبورکچی یاشی	بازار غرب محله کوچه غریبل، جنوب گذار باغ ایلیچی
۷۳	باغ مروی	بازار خیابان تاصریه، جنوب شرق جلوزن شمال سلمه
۷۴	تکیه چهل تن	بازار شمال محله کوچه غریبل، شرق سرای داکان درز
۷۵	تکیه خدا آفرین	بازار غرب محله کوچه غریبل، جنوب گذار لوطی صالح
۷۶	تکیه خشتی	بازار محله کوچه غریبل شمال کوچه تکیه زنبورکخانه کوچه حاجی میرزا حسین ممیز
۷۷	تکیه خلیجها	بازار غرب محله محله خلیجها
۷۸	تکیه زنبورکخانه	بازار محله کوچه غریبل شمال کوچه تکیه زنبورکخانه
۷۹	تکیه سهرابخان	بازار شمال مسجد جامع
۸۰	تکیه عباس آباد	بازار تقاطع گذار عباس آباد و کوچه عباس آباد
۸۱	تکیه قاطرچیها	بازار محله کوچه غریبل شمال کوچه تکیه زنبورکخانه
۸۲	تکیه گود (۱)	بازار محله کوچه غریبل، جنوب کوچه تکیه زنبورکخانه جنوب کوچه گود زنبورکخانه
۸۳	تکیه گود (۲)	بازار مرز محله سنگلج، شرق محله دروازه تو
۸۴	تکیه ملک آباد	بازار ملک آباد
۸۵	تکیه متوجه رخان	بازار جنوب غرب سبزی میدان، جنوب غرب سرای خان الملک
۸۶	تکیه نوروزخان	بازار جنوب شرق باغ مروی جنب عسکرت مهیدالدوله
۸۷	نیمچه	بازار جنوب سبزی میدان، شرق بازار ارسیدوزخا
۸۸	نیمچه	بازار شرق بازار ارسیدوزخا
۸۹	نیمچه	بازار شمال غرب مسجد شاه
۹۰	نیمچه آرامنه	بازار جنوب شرقی محله کوچه لمانه
۹۱	نیمچه جناب امین السلطان	بازار جنوب غربی باغ مروی شمال مدرسه دلرانشقه
۹۲	نیمچه حاجی استادعلی	بازار شمال غرب مسجد جامع، جنوب بازارچه بین الحرمین
۹۳	نیمچه زرگرها	بازار جنوب مسجد شاه
۹۴	نیمچه سلیمانخان	بازار شمال محله کوچه غریبل، مقابل بازار آتکگرها
۹۵	چهار بازار	بازار جنوب مسجد جامع، جنوب شرق چهارسوق بزرگ
۹۶	حاجی میرزا لطف الله صراف	بازار ملک آباد شمال کوچه میرزا زینل
۹۷	حاجی میرزا محمدعلی شیرازی	بازار شمال ملک آباد، غرب کوچه میرزا زکی مستوفی
۹۸	حمام پانچار	بازار غرب محله جنوب کوچه تکیه منوچهرخل، مقابل کوچه قبهه چی یاشی
۹۹	حمام چال	بازار جنوب بازار امیر، کوچه حمام چال
۱۰۰	حمام زنبورکچی یاشی	بازار محله کوچه غریبل، جنوب کوچه تکیه زنبورکخانه

ر	سایر اماکن	محل روی نقشه
۱۰۱	حمام و خله منخریه موقوفه حاجی علی احمد کور	بازار جنوب غرب مسجد شاه، شرق بازار کانه دوزخا
۱۰۲	خانه آجودان مخصوص	بازار شمال غرب رانسه بازار دروازه عبدالعظیم غرب سرای گلش
۱۰۳	خانه آقا شیخ جعفر	بازار شرق مسجد شاه، جنوب تکیه تهورخل
۱۰۴	خانه آقا محمد ابراهیم آریاب	بازار شمال مسجد جامع
۱۰۵	خانه آقا میرزا مصطفی	بازار جنوب غربی مسجد شاه، شمال سرای احمدکور
۱۰۶	خانه آقاخان مهندس	شمال غرب ملک آباد، شمال شرق امامزاده سید نصرالدین
۱۰۷	خانه احتساب الملک	بازار شرق محله کوچه غریبل، شرق کوچه حاجی میرزا حسین ممیز
۱۰۸	خانه امین خلوت	بازار غرب میدان گلپوشها، جنوب سرای چهل تن
۱۰۹	خانه جناب امام جمعه	بازار جنوب شرق مسجد شاه
۱۱۰	خانه حاجی سید کاظم صراف	بازار غرب کوچه نیشه کرخه، جنوب شرق کوچه مسجد جامع
۱۱۱	خانه حاجی شیخ محمدعلی	بازار جنوب غرب بازار کانه دوزخا، غرب کوچه فرشبانی
۱۱۲	خانه حاجی صفرعلی	بازار غرب محله کوچه غریبل، جنوب گذار لوطی صالح
۱۱۳	خانه حاجی محمدرضای صراف	بازار خیابان تاصریه، جنوب جلوزن شمال سلمه
۱۱۴	خانه حاجی میرزا حسین	بازار محله کوچه غریبل، غرب کوچه حاجی میرزا حسین ممیز، جنوب کوچه حاجی میرزا زمانخان
۱۱۵	خانه حاجی میرزا حسین طیب	بازار شمال گذار لوطی صالح شرق کوچه حمام چال
۱۱۶	خانه حاجی میرزا رضای طیب	محله بازار شرق بازار امیر، شمال کوچه حمام چال
۱۱۷	خانه حاجی میرزا زمانخان	بازار محله کوچه غریبل، غرب کوچه حاجی میرزا حسین ممیز، جنوب کوچه حاجی میرزا زمانخان
۱۱۸	خانه حاجی میرزا لطف الله	بازار شرق محله خلیجها، غرب کوچه فرشبانی
۱۱۹	خانه صدرالملما	بازار شمال غرب مسجد جامع، جنوب بازارچه بین الحرمین
۱۲۰	خانه فخرالاطباء	بازار شرق مسجد شاه، جنوب شرق تکیه تهورخل
۱۲۱	خانه قیابان یاشی معاون لشکر	بازار جنوب شرقی ملک آباد، غرب گذار عباس آباد
۱۲۲	خانه قدیم جناب امین السلطان	بازار شمال شرق مسجد شاه جنوب باغ مروی
۱۲۳	خانه قبهه چی یاشی	بازار مرز محله سنگلج، غرب کوچه تکیه منوچهرخل شمال کوچه قبهه چی یاشی
۱۲۴	خانه محمد ابراهیمخان	بازار جنوب غرب سبزی میدان، غرب سرای خان الملک
۱۲۵	خانه مرحوم میرزا مصطفی طیب	بازار شرق محله کوچه غریبل، شرق کوچه حاجی میرزا حسین ممیز
۱۲۶	خانه مشیرالاطباء	بازار شمال محله کوچه غریبل، جنوب سرای داکان درز
۱۲۷	خانه میرزا آقا مشرف	بازار جنوب غربی سبزی میدان، غرب کوچه تکیه منوچهرخل
۱۲۸	خانه میرزا حسین طیب	بازار شرق محله خلیجها، جنوب کوچه فرشبانی
۱۲۹	خانه میرزا رضائلی	بازار جنوب غربی باغ مروی
۱۳۰	خانه میرزا سیداحمد کدخدا	بازار غرب محله کوچه غریبل، جنوب شرقی گذار عباس آباد
۱۳۱	خانه میرزا عباسعلیخان	بازار جنوب غرب سبزی میدان، جنوب غرب تکیه منوچهرخل
۱۳۲	خانه میرزا عبدالله خان نوری	بازار شمال شرق مسجد شاه شرق مدوه دلرانشقه
۱۳۳	خانه میرزا غلامحسین	بازار شمال گذار لوطی صالح شرق کوچه حمام چال
۱۳۴	خانه میرزا موبیخان نقاشی	بازار محله کوچه غریبل، غرب کوچه حاجی میرزا حسین ممیز، جنوب کوچه حاجی میرزا زمانخان
۱۳۵	خانههای مرحوم معین الملک	بازار جنوب غرب سبزی میدان، جنوب غرب تکیه منوچهرخل
۱۳۶	خانههای ورثه مرحوم حاجی ملاعلی	بازار شمال غرب محله کوچه غریبل، غرب کوچه مرحوم حاج ملاعلی
۱۳۷	دروازه قدیم حضرت عبدالعظیم	بازار مرز محله چله میدان جنوب رانسه بازار دروازه شاهزاده عبدالعظیم، خیابان خندق دروازه حضرت عبدالعظیم
۱۳۸	سراهای خاصه	بازار جنوب غرب محله شرق خیابان دروازه تو(علاقهها)
۱۳۹	سرای آقا شیخ جعفر	بازار جنوب شرق مسجد جامع، غرب سرای تو
۱۴۰	سرای آقا شیخ محمد	بازار شرق مسجد جامع، غرب بازار آتکگرها
۱۴۱	سرای احمد کور	بازار غرب چهارسوق کوچک، شمال امامزاده زید

نقشه تهران
 ۱۳۲۲ ق. / ۱۲۹۳ ش. / ۱۹۱۴ م.
 یچمین سال سلطنت
 احمد شاه قاجار
 (سلطنت: ۱۳۲۲-۱۳۲۷ م.)

(بالای نقشه سمت چپ)
 TEHERAN
 ۱ : 34.000 (مقیاس خطی بر حسب متر و یارد)
 (پایین نقشه سمت راست زیر کادر) : Wagner & Debes Geogr. Establ, Leipzig
 * نقشه برگرفته از کتاب «روسیه» از مجموعه انتشارات کارل بائدکر (۱۸۰۱-۱۸۵۹ م.)
 ناشر معتبر آلمانی در زمینه کتابهای راهنمای گردشگران است.

The Leipzig Geographical Institute of Wagner & Debes was important German cartographic printer and publisher of cartographic work in the 19th- and early 20th century. Established in 1835 as a lithographic press by Eduard Wagner, who worked with cartography publisher Karl Baedeker. In 1872 Heinrich Wagner, son of Eduard Wagner, took over, moved the presses to Leipzig, and established his own publishing firm in collaboration with Ernst Debes.
 (http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Wagner_%26_Debes)

فهرست عناوین مندرج بر نقشه

موقعیت	عناوین لاتین نقشه	ترجمه عناوین	ر
C3	Chief Custom House	سرپرستی گمرکخانه	۱
C3	College	کالج (دانشگاه)	۲
C2	Daulate Gate	دروازه دولت	۳
C3	Drum House	نقارهخانه (تبل خانه)	۴
C3	Foreign Office	وزارت امور خارجه	۵
C3	Golistan (Rose Garden)	گلستان (باغ رز)	۶
C3	Ministry of Justice	وزارت عدلیه	۷
C3	Mosque	مسجد	۸
C3	Museum	موزه	۹
C3	Orangery	نارنجستان	۱۰
C2	Police Station	نظریه	۱۱
C2	Rom. Cath. Mission	میسین کاتولیک روم	۱۲
C3	Shems-el-Emaret	شمس العماره	۱۳
C3	State Newspaper	روزنامه دولت	۱۴
C3	Takieh	تکیه	۱۵
C3	Throne Room	محل تاج گذاری (نخت ممبر)	۱۶
علامت ریل	Tramway	واگن امسی	۱۷

موقعیت	عناوین روی نقشه	ترجمه عناوین	ر
C3	ARK	ارگ	۱۸
C3	Anderun	اندرون	۱۹
D5	Railway Station	ایستگاه راه آهن	۲۰
C4	Bazaars	بازار	۲۱
A2	Bagh-i-Emirieh	باغ امیریه	۲۲
C1	Banque d'Escompte de Perse	بانک استقراضی پارس	۲۳

شماره ۶۸ نقشه تهران، ۱۹۱۴ م.

فهرست
اسناد
مشروح

سال ۱۳۰۸ ش. ۱۵۲

سال ۱۳۰۹ ش. ۱۵۸

سال ۱۳۱۹ ش. ۱۷۷

سال ۱۳۲۳ ش. ۱۸۲

سال ۱۳۲۳ ش. ۱۹۰

سال ۱۳۳۱ ش. ۲۰۹

سال ۱۳۳۲ ش. ۲۱۲

سال ۱۳۳۲ ش. ۲۱۸

سال ۱۳۳۴ ش. ۲۳۹

سال ۱۳۴۷ ش. ۲۶۱

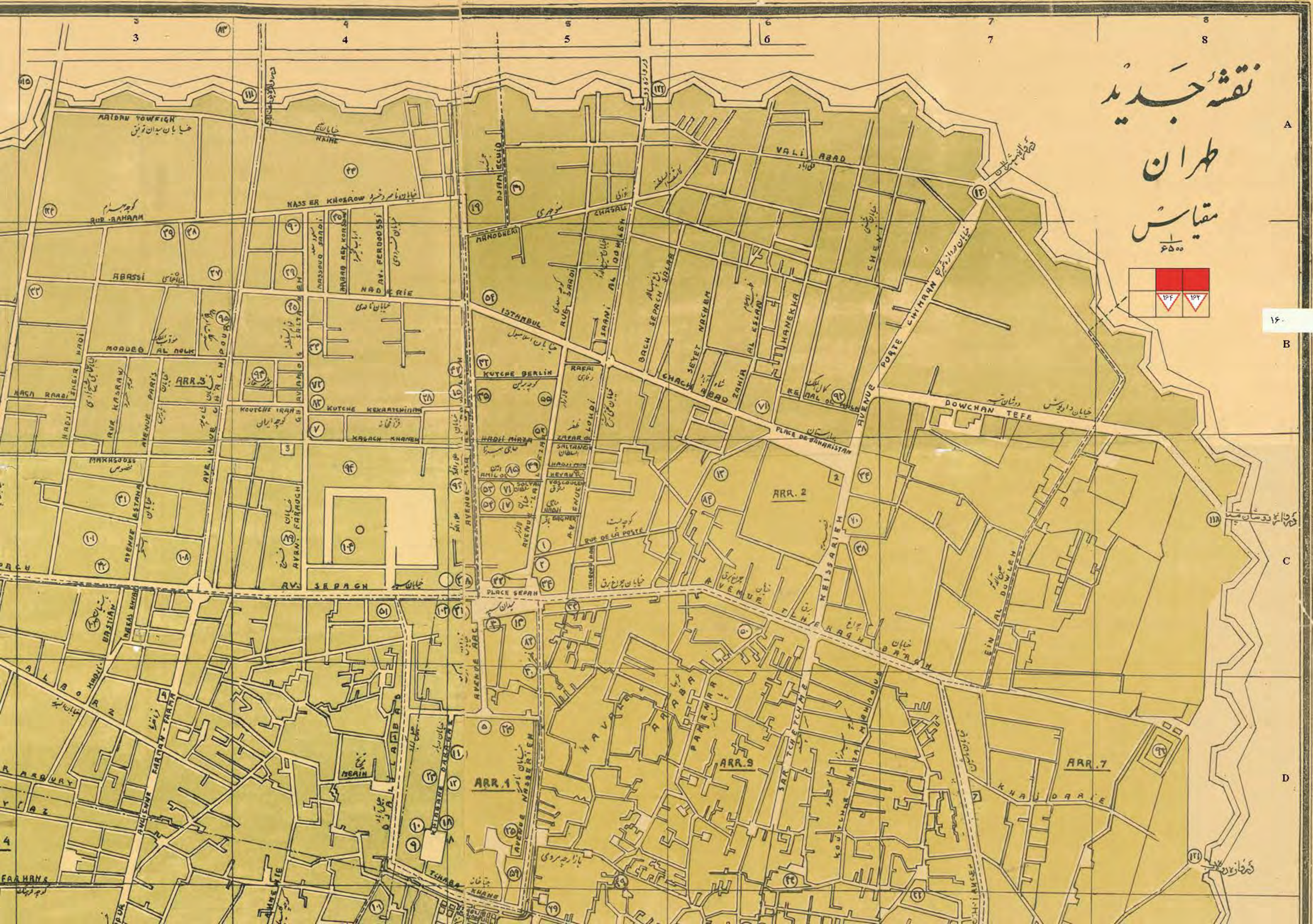
سال ۱۳۵۱ ش. ۲۷۸

اسناد جغرافیایی تهران در دوران پهلوی

در این بخش ۵۱ سند جغرافیایی تهران از ۱۳۰۶ ش. / ۱۹۲۷ م. تا ۱۳۵۷ ش. / ۱۹۷۹ م. معرفی شده‌اند که از آن بین ۱۱ سند بصورت مشروح و با فهرست کامل مندرجات ارائه شده است.

نقشه جدید تهران مقیاس ۱:۶۵۰۰

۱۶۰

B

C

D

عکس هوایی تهران
۱۳۵۹ ق. / ۱۳۱۹ ش. / ۱۹۴۰ م.

پانزدهمین سال سلطنت
رضا شاه پهلوی
(سلطنت: ۱۳۰۴ - ۱۳۲۰ م.ش.)

تصویر ۱۰۱: فوتوموزاییک عکس‌های هوایی تهران، ۱۳۱۹ ش.، چاپ خرداد ۱۳۳۸ ش.، مقیاس: ۱:۱۰۰,۰۰۰.

این سند ظاهراً فوتوموزاییکی از عکس‌های هوایی شهر به‌روز ماه ۱۳۱۹ ش. تهران است که در مقیاس ۱:۱۰۰,۰۰۰ تهیه شده است. از آنجاییکه منبع اصلی سند همچنان نامشخص است و قطعات عکس‌های اصلی تشکیل دهنده آن طی این پژوهش بدست نیامد. بنابراین تاریخ دستنویس کتب بالای سند با استفاده از اطلاعات تحولات شهری دوره مذکور، صحت سنجی شد و صحیح به نظر می‌رسد. این سند بیش از همه معرف تحولات شهر تهران در دوره سلطنت رضاشاه (۱۳۰۴-۱۳۲۰ ش.) است. باقی‌مانده خندق ناصری در شرق و جنوب شرق تهران و محدوده‌های توسعه شمال شهر که تا نهر کرج (بلوار کشاورز) و محل شیابان کریمخان زند فعلی امتداد یافته قابل تشخیص است.

تصویر ۹۹: تخریب، گنبد امامزاده صالح و تکیه تخریب در اواخر قاجار یا اوایل پهلوی. دید عکس از شرق به غرب است. عکس از فتوان سورگین

تصویر ۱۰۰: میدان تخریب، شمیران، ۱۳۱۹ ش. مأخذ: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران (شماره سند: ۱۳۱۳۸۱ - م ۲۷۵).

عکس هوایی تهران

۱۳۷۴ ق. / ۱۳۳۴ ش. / ۲۰ آگوست ۱۹۵۵ م.

چهاردهمین سال سلطنت
 محمدرضا شاه پهلوی
 (سلطنت: ۱۳۲۰-۱۳۵۷ م.ش.)

تصویر ۱۳۹: عکس هوایی تهران، ۱۳۳۴ ش. سازمان جغرافیایی ارتش، مقیاس: ۱:۵۰,۰۰۰.

«در دوره ریاست تیمسار مصطفی نوناش بر اداره جغرافیایی ارتش در ۱۳۳۳/۱۱/۲۶ فرارادای بین ارتش ایران و اداره نقشه برداری ارتش آمریکا منعقد شد که با همکاری یکدیگر یک نقشه به مقیاس ۱:۲۵۰,۰۰۰ و یک نقشه به مقیاس ۱:۵۰۰,۰۰۰ از کشور ایران تهیه کنند که قسمتی از قرارداد بشرح زیر است:

بمنظور انجام عکسبرداری هوایی و تهیه نقشه ایران در عمل کلیه نقاط ایران بجز مرزهای نواحی شمال، یا مقیاس ۱:۲۵۰,۰۰۰ و از بعضی نواحی به مقیاس ۱:۵۰۰,۰۰۰ تمام ناحیه با مقیاس تقریبی ۱:۶۰,۰۰۰ یا دورین دقیق ۶ اینچی ...

نسخه فراراداد بالا، پوشش عکس های هوایی از کلیه کشور، منهای نوار مرزی شمال به مقیاس ۱:۵۰۰,۰۰۰ است که تعداد عکس ها در حدود ۵۵ هزار قطعه می باشد.»

برگرفته از تاریخچه سازمان جغرافیایی کشور، ۲۵۲۵ شلستاهی، صفحات ۹۵ و ۹۶.

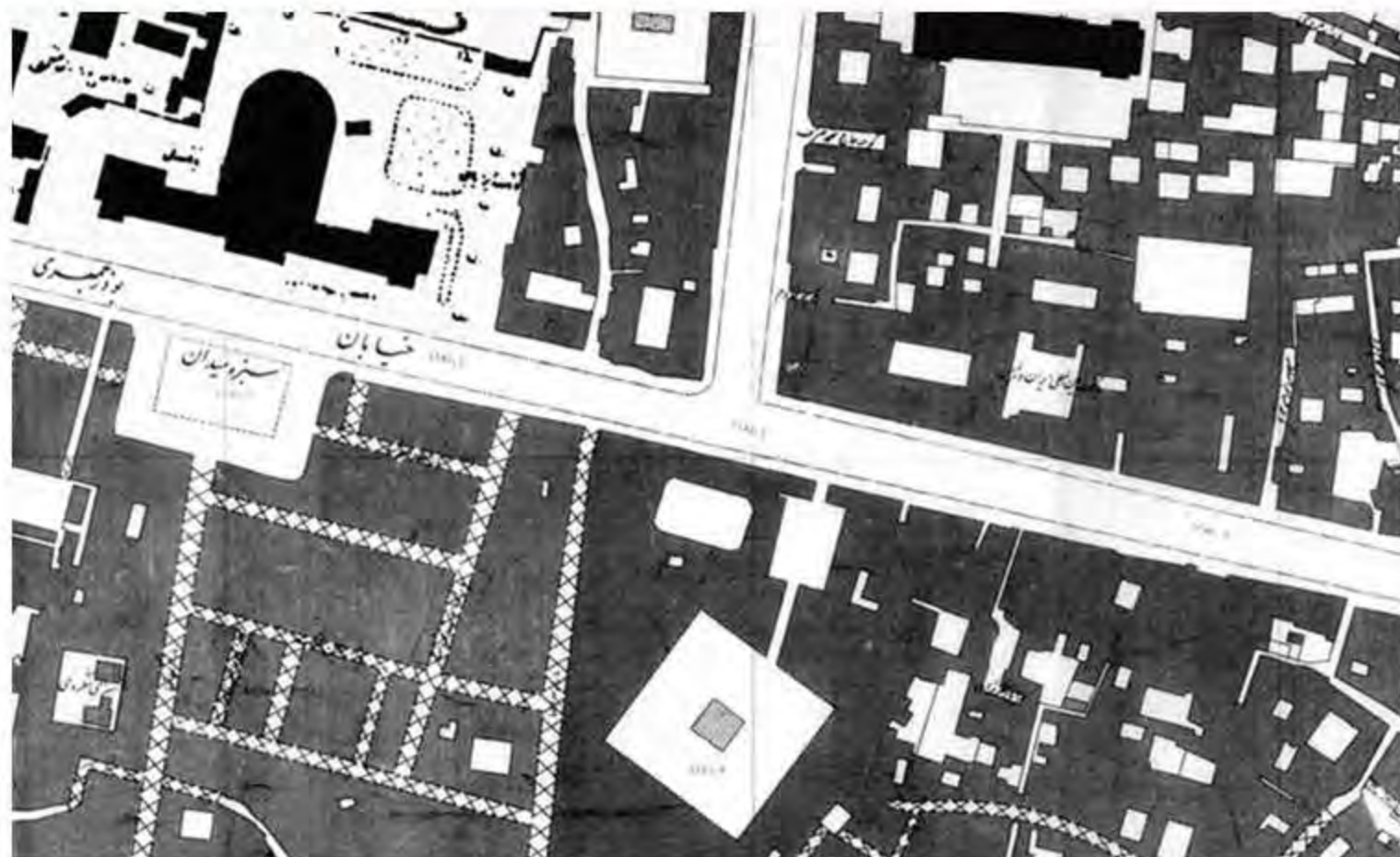
تصویر ۱۴۰: عکس هوایی تهران، ۱۳۳۴ ش.

نقشه تهران بزرگ
۱۳۸۳ ق. / ۱۳۴۳ ش. / ۱۹۶۴ م.

بیت و سومین سال سلطنت
محمد رضا شاه پهلوی
(سلطنت: ۱۳۲۰-۱۳۵۷ م.ش.)

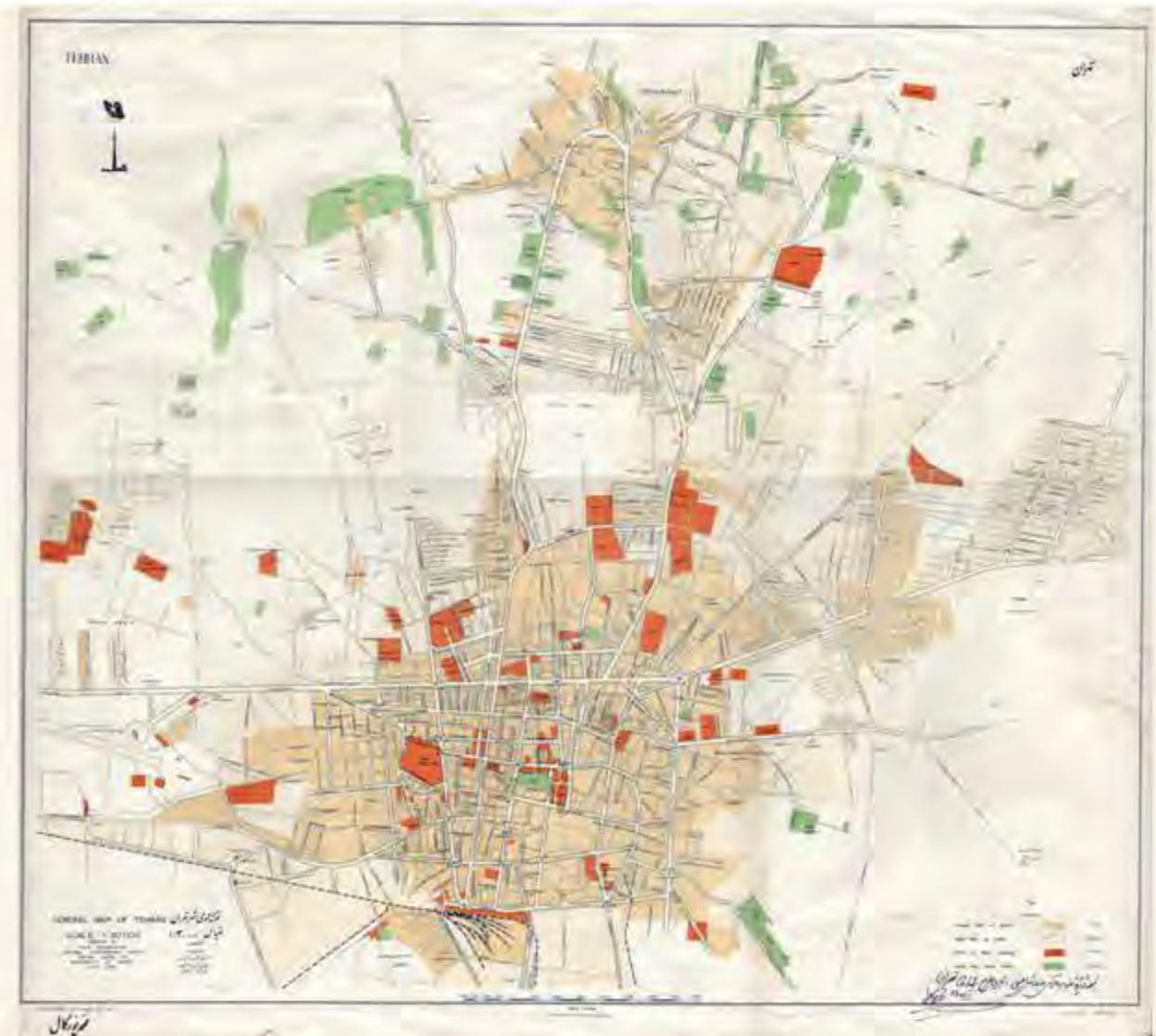
تصویر ۱۶۴: نقشه تهران بزرگ، عکس ۱۳۴۳ ش. - چاپ ۱۳۴۷ ش. سازمان نقشه برداری کشور، مقیاس: ۱:۲۰۰۰۰
(بالای کادر نقشه): تهران بزرگ ۱:۲۰۰۰۰ (پایین کادر): (مقیاس خطی) (مقیاس: ۱:۲۰۰۰۰) (نقطه سمت راست): (علامه گارادهدی) (نقشه راهصفا معرف ۳۳ شیت نقشه برای کل تهران) عکس هوایی، تبدیل و ترسیم نهایی وسیله سازمان نقشه برداری (مقیاس عکس ۱:۱۰۰۰۰۰) تاریخ عکس برداری ۱۳۳۳ / چاپ است سازمان نقشه برداری ۱۳۴۷

تصویر ۱۶۵: محدوده سیزمه میلان، ۱۳۴۳ ش.

نقشه عمومی شهر تهران
۱۳۸۲ ق. / ۱۳۴۲ ش. / ۱۹۶۳ م.

بیت و دومین سال سلطنت
محمد رضا شاه پهلوی
(سلطنت: ۱۳۲۰-۱۳۵۷ م.ش.)

تصویر ۱۶۳: نقشه عمومی شهر تهران، خردادماه ۱۳۴۲ ش. سازمان نقشه برداری به سفارش شهرداری تهران، مقیاس: ۱:۲۰۰۰۰
ماخذ: سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران

تصویر ۱۶۳: بخشی از محدوده مرکزی تهران، ۱۳۴۲ ش.

فهرست

ناپیدا

صفحه ۳۵۶

جامع

صفحه ۳۵۳

نقشه‌ها

صفحه ۳۲۰

راهنما

صفحه ۳۹۰

تصاویر

صفحه ۳۵۸

منابع

صفحه ۳۵۷

پیوست‌ها

این بخش شامل ۷ پیوست است: پیوست ۱، شامل ۶۶ نقشه؛ پیوست ۲، فهرستی از ۲۰۷ سند با تاریخ و ۴۶ سند بدون تاریخ؛ پیوست ۳، فهرستی از ۲۲ عنوان از نقشه‌های ناپیدای تهران؛ پیوست ۴، فهرست منابع؛ پیوست ۵، فهرست تصاویر؛ پیوست ۶، فهرست اعلام؛ پیوست ۷، راهنمای استفاده.

پیوست ۱: نقشه‌های نهران و اطراف

تصویر ۲۱۴: نقشه ایران، ۱۷۲۹م. ابراهیم مفر لکن، کستانیتویول، ص ۳۲۱

تصویر ۲۱۶: نقشه ایران، ۱۷۳۲م. کاتب چلبی، کستانیتویول، ص ۳۲۱

تصویر ۲۱۸: سواد نقشه تقسیم آب رود کرچ، اصل آن ۱۲۶۷ق. مهور به مهر میرزا علی‌خان امیرکبیر، ص ۳۲۲

تصویر ۲۲۰: نقشه اراضی اطراف خاتون آباد ورامین، امضاء کنار نقشه: علی مهتس، ص ۳۲۲

تصویر ۲۲۲: نقشه جنوب غرب آسیا، بخشی از پاریس، ۱۳۱۰ش. سازمان نقشه برداری هندوستان، مقیاس: ۱:۵۰۶۸۸۰، ص ۳۲۳

تصویر ۲۲۴: پلان ارگ تهران، دکتر جیبی فوریه، ۱۸۹۹م، ص ۳۲۳

تصویر ۲۲۵: نقشه شمال غرب تهران (غرب محله دولت)، ۱۳۱۱ق، ص ۳۲۴

تصویر ۲۲۶: طهران و اطراف، ۱۳۲۵ق. کتاب جغرافیای محمدصافی خان چاب سوم، ص ۳۲۴

تصویر ۲۲۸: نقشه طهران و نواحی، ۱۳۲۸ق. احمد بن سلیمان، ۹۲۵۰۰، ص ۳۲۴

تصویر ۲۲۹: پلوک تهران (قطعه ۹)، ۱۲۹۶ش. سازمان نقشه برداری هندوستان، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۲۷

تصویر ۲۳۱: قطعه ۱۰۸ از نقشه پرشیا توسط (موسسه) توپوگرافی پروسی، برلین، ۱۹۱۸م، ص ۳۲۷

تصویر ۲۳۳: قطعه ۱۸۹ سری هندوستان و کشورهای مجاور (تهران و حومه آن)، سازمان نقشه برداری هندوستان، ۱۹۲۴م، ص ۳۲۷

تصویر ۲۳۵: نقشه تهران (کمپ لهستانی ها)، ۱۹۲۴ش، ص ۳۲۸

تصویر ۲۳۶: پلوک تهران N-39، چاپ دوم ۱۳۲۳ش، دکتر چنگ، ۱:۵۰۰۰۰، ص کی شده از نقشه ۳۱۹ش. سازمان نقشه برداری هندوستان، ص ۳۲۸

تصویر ۲۳۸: نقشه اقدسیه و اطراف (شماره ۲)، دانشکده السری، ص ۳۲۹

تصویر ۲۴۰: نقشه منطقه شمال تهران، دانشگاه چنگ، نقشه کش: لقمانی، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۲۹

تصویر ۲۴۲: نقشه لاهیج و سلطنت آباد، اداره جغرافیایی ستاد ارتش، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۰

تصویر ۲۴۴: نقشه شمال طهران (مقطعه عملیات دانشکده السری)، سروان آذر (استاد نقشه برداری دانشکده السری)، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۰

تصویر ۲۴۶: طرح تأمین آب شرب تهران، نقشه شماره ۱: شبکه اصلی، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۱

تصویر ۲۴۸: نقشه تهران (انگلیسی)، ۱۳۲۲ش، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۱

تصویر ۲۵۰: نقشه باختری تجریش امین درکه ونگ، ۱۳۲۸، اداره جغرافیایی ستاد ارتش، رییس شعبه ۴ نقشه کشی سرهنگ بهنام، ص ۳۳۲

تصویر ۲۵۲: نقشه مهر آباد، ۱۳۲۲ش، اداره جغرافیایی ارتش، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۲

تصویر ۲۵۴: نقشه تجریش، ۱۳۲۲ش، اداره جغرافیایی ارتش، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۳

تصویر ۲۵۶: نقشه درکه، ۱۳۲۲ش، اداره جغرافیایی ارتش، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۳

Figure 288: WATER RESOURCES SURVEY, TEHRAN REGION, TOPOGRAPHY, MAP A, 1: 50.000. / P334.

Figure 280: WATER RESOURCES SURVEY, TEHRAN REGION, GEOLOGY, WATER TABLE, MAP B, 1: 50.000. / P334.

Figure 262: WATER RESOURCES SURVEY, TEHRAN REGION, GRAVIMETRIC SURVAY, MAP C, 1: 50.000. / P335.

تصویر ۲۶۴: نقشه راهصای شهرستان های تهران، شیران، ری، دماوند، کرچ یا کلیه لیرا، (انگلیسی)، ۱۳۴۲ش. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۵

تصویر ۲۶۶: شهر داری پایتخت، سازمان ممیزی درآمد و نوسازی، ناحیه ۲، حوزه ۱۴ و ۱۳، ص ۳۳۶

تصویر ۲۶۸: نقشه تهران، بالای نقشه: (مرکز فرش نقشه های شهر تهران جاوخل بن الحرمین بنگاه اکبر شیرانی، ترسیم مسوده شرقی)، ص ۳۳۶

Figure P270: New Complete Map of Tehran - Center and North, Sahab Geographic & Drafting Institute. / P336.

تصویر ۲۷۲: نقشه تهران، ۱۳۴۲ش. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۷

تصویر ۲۷۴: نقشه تهران، موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۷

تصویر ۲۷۶: نقشه راهصای تهران، موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۸

تصویر ۲۷۸: نقشه راهصای تهران مرکزی، شرکت جغرافیایی و کارتوگرافی ایران، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۳۸

تصویر ۲۸۰: راهصای شهر تهران، ۱۳۴۵ش. سازمان جلب سیاحان، تهیه و چاپ سازمان نقشه برداری، ۱:۲۵۰۰۰، ص ۳۳۹

تصویر ۲۸۲: راهصای شهر تهران، سازمان جلب سیاحان، موسسه جغرافیایی سحاب، ص ۳۳۹

تصویر ۲۸۴: نقشه تهران (فارسی-انگلیسی)، ۱۳۴۶ش. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۴۰

تصویر ۲۸۶: نقشه تهران (فارسی-انگلیسی)، موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۴۰

تصویر ۲۸۸: نقشه تهران، ۱۳۴۶ش. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۴۱

تصویر ۲۹۰: نقشه تهران، ۱۳۴۶ش. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۴۱

تصویر ۲۹۲: تهران، ۱۳۴۶ش. سازمان نقشه برداری، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۴۱

تصویر ۲۹۴: نقشه شمال تهران، ۱۳۲۷ش. شرکت عامل نفت ایران، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۴۲

Figure 296: Carte Touristique De TEHRAN. / P342.

Figure 298: Guide Map Of TEHRAN. / P342.

Figure 300: Tourist Map of Tehran, Ministry of Information & Tourism. / P343.

Figure 302: Greater TEHRAN, Sahab Geographic & Drafting Institute. / P343.

Figure 304: New Complete Map of TEHRAN. / P343.

تصویر ۳۰۶: نقشه عمومی تهران، سازمان نقشه برداری کشور، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۴۴

Figure 308: Tehran, Edition 1974, Oil Service Company Of IRAN (Private Company), App. Scale 1 : 20.000. / P344.

تصویر ۳۱۰: نقشه کامل تهران (انگلیسی)، ۱۳۵۴ش. شرکت جغرافیایی و کارتوگرافی جهان، ۱:۲۵۰۰۰، ص ۳۴۴

تصویر ۳۱۲: راهصای کامل تهران (انگلیسی)، ۱۳۵۴ش. موسسه سحاب، ۱:۲۲۰۰۰، ص ۳۴۵

Figure 314: New Complete Map of Tehran, 1978, Sahab Maps. / P345.

تصویر ۳۱۶: نقشه راهصای شهر تهران (شماره ۲)، موسسه سحاب، ۱:۱۷۰۰۰، ص ۳۴۵

تصویر ۳۱۸: نقشه راهصای شهر تهران (شماره ۳)، موسسه سحاب، ۱:۲۲۰۰۰، ص ۳۴۶

تصویر ۳۲۰: نقشه تهران و اطراف (انگلیسی)، گیتانظسی، ص ۳۴۶

تصویر ۳۲۲: کر وکی مولکیت برخی از سفارتخانه ها در طهران، ۱۹۰۴م. کستل چی، ای. داکلاس، ص ۳۴۷

تصویر ۳۲۴: کر وکی محدوده تهران، ۱۳۰۶ش. مقیاس: خطی، ص ۳۴۷

تصویر ۳۲۶: حوزه سرشماری سال ۱۳۱۱ش. در داخل و خارج از حریم خندق، ص ۳۴۸

تصویر ۳۲۷: نقشه تقریبی محدوده محله یهودیان در تهران، ترسیم مهتس جهانگیر طایب ۱۳۲۱ شمسی برگرفته از آرشو مهتس عزیز طایب، ص ۳۴۸

تصویر ۳۲۸: تصویر ماهواره ای تهران، دهه ۱۹۷۰م. ماهواره EROS، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۴۸

تصویر ۳۳۱: راهصای محدوده ۲۵ ساله تهران، مقیاس تقریبی: ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۴۹

تصویر ۳۳۳: تهران، ۱۳۵۱ش. سازمان جغرافیایی، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۵۰

تصویر ۳۳۵: تهران و حومه، ۱۳۵۷ش. سازمان جغرافیایی، ۱:۵۰۰۰۰، ص ۳۵۰

تصویر ۳۳۷: نقشه گندوک (لوسان)، ترسیم لطف الهی، ۱۳۰۲ق، ص ۳۵۰

تصویر ۳۳۹: نقشه شورک آب (لوسان)، ۱۳۲۴ش. ترسیم مهتس علی اصغر حیدریان، ص ۳۵۱

تصویر ۲۱۴: نقشه ایران، ۱۷۲۹م. ابراهیم مفر لکن، کستانیتویول، برگرفته از کتاب: ALAI, CYRUS : General Maps of PERSIA 1477-1925; LEIDEN - BOSTON: BRILL, 2005.

تاریخ این نقشه مناهل با ۱۴۲ق. است و مقارن است با اواخر دوره صفویه، حکومت شاه تهماسب دوم (۴۵-۱۲۵ق.) و قدرت گرفتن نادر قلی (طهماسب قلی) الشار.

تصویر ۲۱۵: محدوده عراق عجم و شهر طهران.

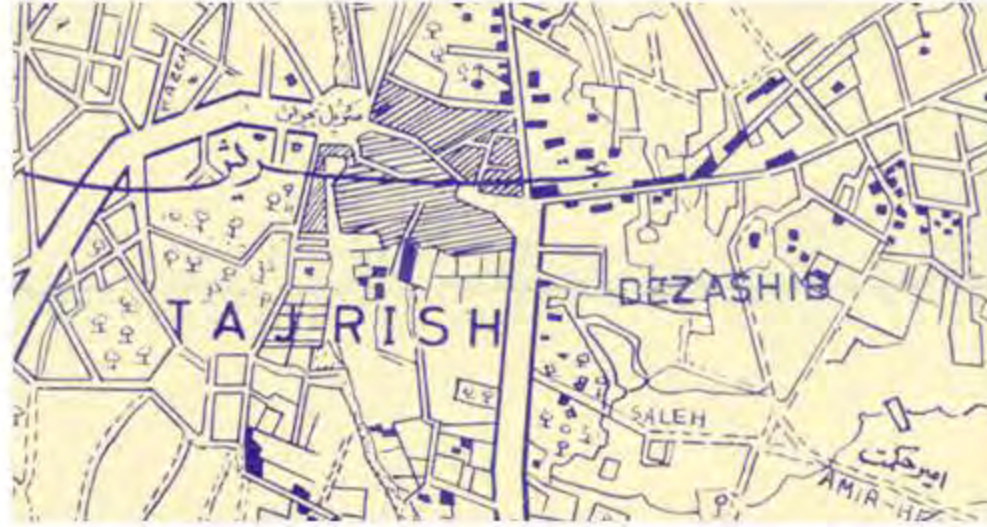

تصویر ۲۱۶: نقشه ایران، ۱۷۳۲م. کاتب چلبی، کستانیتویول، برگرفته از کتاب: ALAI, CYRUS : General Maps of PERSIA 1477-1925; LEIDEN-BOSTON: BRILL, 2005.

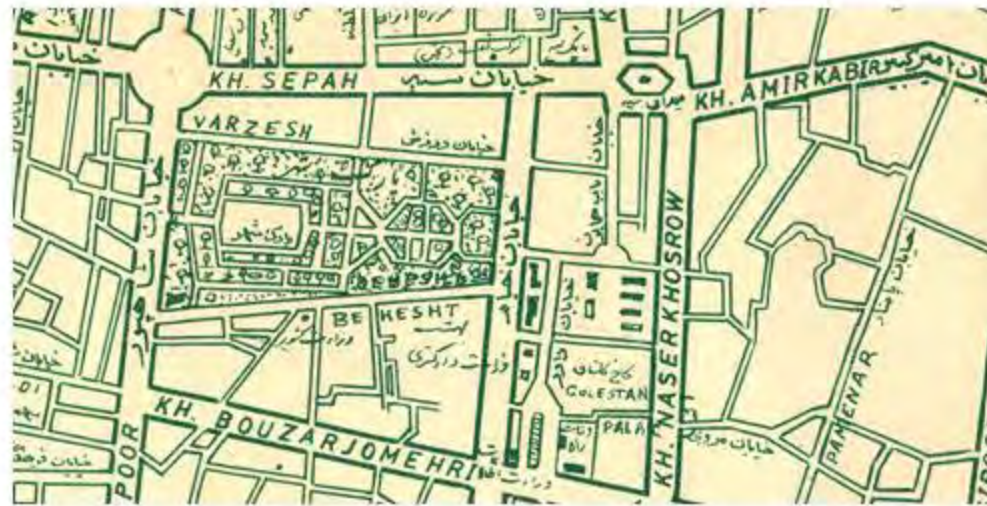
تاریخ این نقشه مناهل با ۱۴۵ق. است و مقارن است با پایان دوره صفویه، حکومت شاه تهماسب دوم (۴۵-۱۲۵ق.) و قدرت گرفتن نادر قلی (طهماسب قلی) الشار.

تصویر ۲۱۷: محدوده عراق عجم و شهر طهران.

تصویر ۲۸۸: نقشه تهران، ۱۳۴۶ش. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۲۰۰,۰۰۰.
From the American Geographical Society Library, University of Wisconsin-Milwaukee Libraries
تصویر ۲۸۹: محدوده تجریش، ۱۳۴۶ش.

تصویر ۲۹۰: نقشه تهران، ۱۳۴۶ش. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۲۰۰,۰۰۰.
ماخذ: موزه هنرهای دینی امام علی(ع)
تصویر ۲۹۱: محدوده آرگ و پارک شهر، ۱۳۴۶ش.

تصویر ۲۹۲: تهران، ۱۳۴۶ش. سازمان نقشه برداری، ۱:۵۰,۰۰۰. این سری نقشهها از نقشه های ۱:۲۰,۰۰۰ تهران بزرگ ترالیزه شده است. مقیاس عکس ۱:۱۰,۰۰۰. تاریخ عکس برداری ۱۳۴۲ش. چاپ الاست سازمان نقشه برداری ۱۳۴۶ش.
ماخذ: سازمان اسناد و کتابخانه ملی
تصویر ۲۹۳: محدوده خیابان ایزنهاور(آزادی)،

تصویر ۲۸۴: نقشه تهران (فارسی-انگلیسی)، ۱۳۴۶ش. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰,۰۰۰.
From the American Geographical Society Library, University of Wisconsin-Milwaukee Libraries

تصویر ۲۸۵: محدوده پانگاه تا جمشیدیه، ۱۳۴۶ش.

تصویر ۲۸۶: نقشه تهران (فارسی-انگلیسی)، موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱:۵۰,۰۰۰.
ماخذ: کتابخانه مرکزی، مرکز اسناد و آمان مطبع علمی دانشگاه تهران

تصویر ۲۸۷: محدوده الهیه و امامیه.

Atlas of Old Tehran (1826 ~ 1979 A.D.)
by Reza Shirazian.

Tehran became a major city of Iran after 1554 A.D. during the Safavid period when Shah Tahmasb I, son of Shah Ismail, ordered the implementation of two large-scale public works. The first project was the construction of ramparts and moats surrounding the entire city, which defined the city's perimeters and increased its defense. The rampart consisted of 114 towers, representing the 114 chapters within the Holy Quran and enclosed an area of 4.35 km². The second project was the establishment of the bazaar, the heart of the industrial and commercial activities of the city, surrounded by numerous holy shrines. However, it was 240 years later in the Spring of 1796 A.D. that Tehran became the national capital of Iran, during Agha Mohammad Khan Qajar's reign. 2016 A.D. actually marks the 220th year since Tehran became the political centre of Iran.

The first known map of Tehran (page 18), a Russian spy map, dates back to 1826 A.D. The next Russian map of Tehran (page 24) from 1852 A.D. was translated into Persian and presented as a gift to Naser al-Din Shah Qajar (page 29). After the establishment of the military polytechnic school in 1851 A.D. and the arrival of European military instructors, the importance of accurate topographical maps was recognized by the nation's leaders. The Austrian artillery trainer for cannons, August Karl Krziz, coordinated in 1858 A.D. the preparation of the maps of Tehran (page 39) and its surrounding area (page 35). This was the beginning of scientific cartography in Iran. By 1863 A.D., maps of Tehran Province for the purpose of tax collection (page 58) were being produced by engineer Abdul Rasool Khan.

Tehran dramatically expanded after a huge flood in 1867 A.D. destroyed a large portion of the Safavid period ramparts and moats, after which Alexander Bohler, a French military instructor, designed a new and enlarged rampart and moat enclosure. Within four years between 1867 A.D. and 1871 A.D., Tehran grew from 4.35 km² to 19.75 km² with these new constructions.

By 1891 A.D., a highly detailed and technical map of Tehran (page 64) had been produced by Abdul Ghafar Najmolmoq. During the reigning years of Mozafar al-Din Shah, Mohammad Ali Shah, and Ahmad Shah, maps for Tehran postal services (page 126) and Tehran provincial delineation (page 127) were produced. During these years, the Russian, British and French prepared several geopolitical maps of the region including Tehran. For example, the map on page 323 reproduces a map prepared in 1892 A.D. by the British Survey of India at the scale of 1:506,880.

In 1914 A.D., German publisher Wagner & Debes prepared a touristic map of Tehran (page 134). In 1922 A.D. the Ministry of Culture's Investigation Section prepared a map of schools in Tehran (page 138).

During the Pahlavi I period (1925~1941 A.D.), modernization of Tehran became a national priority. By 1930 A.D. a map for street enlargement in Tehran (page 158) had been published. In 1932 A.D., the demolition of the Naser al-Din Shah Qajar period ramparts began simultaneous to further expansion of urbanized Tehran. The 1936 A.D. military map of Tehran (page 169) is testimony to the changes in the urban morphology of this period. The creation of a dedicated military cartographic service in 1935 A.D. marked an important milestone in the history of cartography in Iran.

The 1937 A.D. urban development plan of Tehran (page 170) clearly shows the new streets, squares and urban development envisioned. The first known aerial photograph of Tehran dating from 1940 A.D. (page 177) displays the realization of this urban development plan.

After the invasions by the Russians, British and Americans in 1941 A.D., cartographic activities in Iran suddenly increased. Sergeant Mohammad Reza Ghaffari privately published maps of Tehran and its surrounding (pages 182 and 190). In 1945 A.D., Tehran Municipality commissioned the military cartographic service to prepare maps of Tehran at the scale of 1:10,000, which was further detailed at the scale of 1:20,000 in 1948 A.D. (page 196). Between the years 1945~1958 A.D., the military cartographic service updated maps of Tehran and all of its surrounding areas at the scale of 1:10,000 on a regular basis (page 198). Abbas Sahab was one of the cartographers of the time who produced touristic maps of Tehran which can be seen on page 206 (1952 A.D.), page 230 (1953 A.D.) and page 242 (1955 A.D.). The British War Office prepared a strategic map of Tehran (page 209) in 1952 A.D. when the Iranian Government nationalized the Iranian Oil Company. Sergeant Mohammad Reza Ghaffari again privately published maps of Tehran and its surrounding in 1953 A.D. (pages 212, 218). The same year, Dr. Mohammad Mousadegh, Prime Minister of Iran, signed a decree to establish the National Cartographic Centre (NCC).

After the 1953 A.D. coup d'état led by the American and British forces, there was a surge in foreign presence as well as international tourism in Tehran. Combined with the rapid urbanization and expansion of Tehran, the demand for aerial photographs and topographical maps of Tehran increased. Between 1955~1956 A.D., American military experts and Iranian military service took aerial photographs of the entire Iranian territory (pages 234, 244), which thereafter became the basis for new maps. NCC prepared 1:2,000 scale maps of Tehran in 1964 A.D. (page 257). In 1972 A.D., private oil companies with NCC prepared a very detailed map of Tehran (page 278) at 1:20,000 scale.

The above mentioned maps are a few representative samples of the over 270 maps introduced within this publication, which may serve as the basis for further research in a multitude of academic disciplines.

پیوست ۷: راهنمای بهره‌برداري از اطلس تهران قدیم

۱- این اطلس نقشه‌ها و اسناد جغرافیایی تهران را تا سال ۱۳۵۷ شمسی شامل می‌شود.

۲- در اطلس پیش رو نقشه‌ها و اسناد جغرافیایی تهران در سه سطح معرفی شده‌اند:

سطح اول - سطح نمایه‌نویسی است

شامل عنوان سند (با یک مجموعه اسناد)، سال انتشار، تهیه‌کننده و مقیاس. پیوست ۲ فهرست جامع نقشه‌ها و اسناد جغرافیایی تهران صفحه ۲۵۲ شامل ۲۰۹ مورد نمایه‌اسناد با تاریخ و ۴۶ مورد اسناد بدون تاریخ است.

پیوست ۳ فهرست نقشه‌های نابدا صفحه ۲۵۶ شامل ۲۲ مورد نمایه نقشه‌هایی است که در حیطه نقشه‌ها و یا متن کتاب‌ها از آن‌ها صحبت شده اما نگارنده اثری از آن‌ها نیافته است.

سطح دوم - مستندسازی مقدماتی است

شامل تصویری از کلیت سند و تصویری از یک بخش از آن به همراه مستندسازی حیطه نقشه است. اسناد جامع تر و با اهمیت بیشتر این سطح، در متن کتاب و با مستندسازی و فهرست نویسی ارائه شده و اسناد تکمیلی در پیوست ۱ آمده‌اند.

سطح سوم - مستندسازی کامل است

شامل ۱۹ نقشه است که به طور کامل ارائه شده است. معمولاً این نقشه‌ها بدلیل ابعاد در چندین صفحه موزاییک شده‌اند. هر آنچه در حیطه و روی خود نقشه بوده است، اعم از نامهای جغرافیایی، لژند و توضیحات به صورت کامل ترانست شده و به صورت متن یا جداول ارائه شده است.

۲- نام‌های جغرافیایی و توضیحات به صورت عین به عین ارائه شده است. و حتی المقدور اصلاح و مذاخله‌ای از سوی نگارنده صورت پذیرفته است. بنابراین اتفاق می‌افتد که با یک نام اشتباه برخورد نمایید، که عیناً بر روی نقشه درج شده است. نام صحیح را نگارنده در «مقتبل قرانت نقشه آورده است».

۳- راه‌های رسیدن به یک مکان خاص روی نقشه:

الف - بررسی مستقیم نمود نقشه در محدوده مورد نظر.

ب - مراجعه به فهرست مندرجات هر نقشه، این فهرست بصورت الفبایی و با براساس منطق تقسیم‌بندی نقشه مرتب شده است. پس از پیدا نمودن عنوان مورد نظر، محل آن بر روی نقشه به روش توصیفی و یا شبکه‌بندی عمودی و افقی ارائه شده است.

ج - چنانچه بدینال عناوینی در کل کتاب می‌گردید می‌توانید از فهرست اعلام که از صفحه ۳۶۳ آغاز می‌شود استفاده نمایید.

۵- بهره‌برداري از اسناد ارائه شده برای پروژه‌ها و پژوهش‌های حرفه‌ای و دانشجویی با ذکر کاملی مانع مجاز است. هر گونه باز نشر این اسناد نیازمند کسب مجوز از نگارنده و نهادهای ذی‌ربط است.

Index

DUNOP RUBBER CO. (INDIA) LTD 154	Carte Touristique De TEHRAN 320
Fars 154	Guide Map of TEHRAN 320
Hotel D France 154	Tourist Map of TEHRAN 320, 343
INTOURIST 154 (اژانس مسافرتی شوروی)	Greater TEHRAN 320, 343
K.K.B. 154	New Complete Map of TEHRAN 320
MAISON DE COMMERCE A. BRASSEUR 154	TEHRAN, Edition (1974) 320
MIN. D'ECONOMIE MIN.INSTR.PUR 154	New Complete Map of TEHRAN 320, 343
MIN. DE AFF. ETR. 154	American Geographical Society Library Digital Map Collection 323, 347
MIN. DE COMMUNICATION 154	British East India Company 323
MIN. DE FINANCES 154	General Map of PERSIA (1477) 327
MINIST. DE JUSTICE 154	Map of TEHRAN (1942) 328
PTCHELA 154	Map of TEHRAN 331
Q & G. VALCKE & CO. 154	GIB (ALEXANDER) 334, 335
STE BELGO PERSAN 154	New Complete Map of TEHRAN 336, 345
PLAN DE LA VILLE TEHRAN 158	Takht -e Tavous Area 336, 345
KHJDARIE 166	Tajrish Area 334, 335
ARR.7 166	American Geographical Society Library Digital Map Collection 340, 341
ARR.1 166	Shiraz St. Area 343
ARR.4 166	Bagh - Shah Area 343
ARR.2 166	Elahieh Area 343
ARR.8 166	Abbasabad Area 343
ARR.5 166	
ARR.6 166	
ARR.9 166	
SARDAR ... 166	
SCHOA OL DOWLEW 166	
HANEKHA 166	
HADJI SAMAD 166	
BAZAR OROSSI DOOZHA 166	
BAZAR ALOOWLE 166S	
HAVALE 166	
WATER RESOURCES SURVEY 320, 334, 335	

رهنمودهای جهانی

حفاظت

(در دست تنظیم)

کفسازی
در بناها و محوطه‌های تاریخی
پژوهش و تألیف
رضا شیرازیان
آرش بوستانی هادی جهان‌آبادیان
تهران - انتشارات دستان
پاییز ۱۳۹۲
ISBN: 978-600-297-021-3

نظریه «جذابیت»

در بهره‌برداری و حفاظت

از بناها، محوطه‌ها و بافت‌های تاریخی

(در دست نگارش)

جذابیت
در بناها و محوطه‌های تاریخی
تألیف و تنظیم
رضا شیرازیان
تهران - انتشارات دستان، ۱۳۹۲
ISBN: 978-600-297-006-0

آموزش و میراث فرهنگی

(در دست نگارش)

راهنمای نقشه‌های تاریخی تهران
پژوهش و تنظیم: رضا شیرازیان
تهران - انتشارات دستان
تابستان ۱۳۹۱
ISBN: 978-600-297-000-8

تاریخچه نحولات

سبزه میدان تهران

(در دست پژوهش)

میراث جهانی ایران
رضا شیرازیان و همکاران
به مناسبت برگزاری نشست تخصصی
میراث جهانی اظر قیته‌ها، قرصتها و پیامدها
برگزار کرده پژوهشگاه سازمان میراث
فرهنگی کشور، مهرماه ۱۳۸۵.

میراث آب در ایران

(در دست پژوهش)

Reza Shirazian / Bijan
Rohani, "The Bam citadel. A
comprehensive introduction
report", Téhéran, Iranian
Cultural Heritage
Organization,
2004
ISBN: 964-6027-33-4